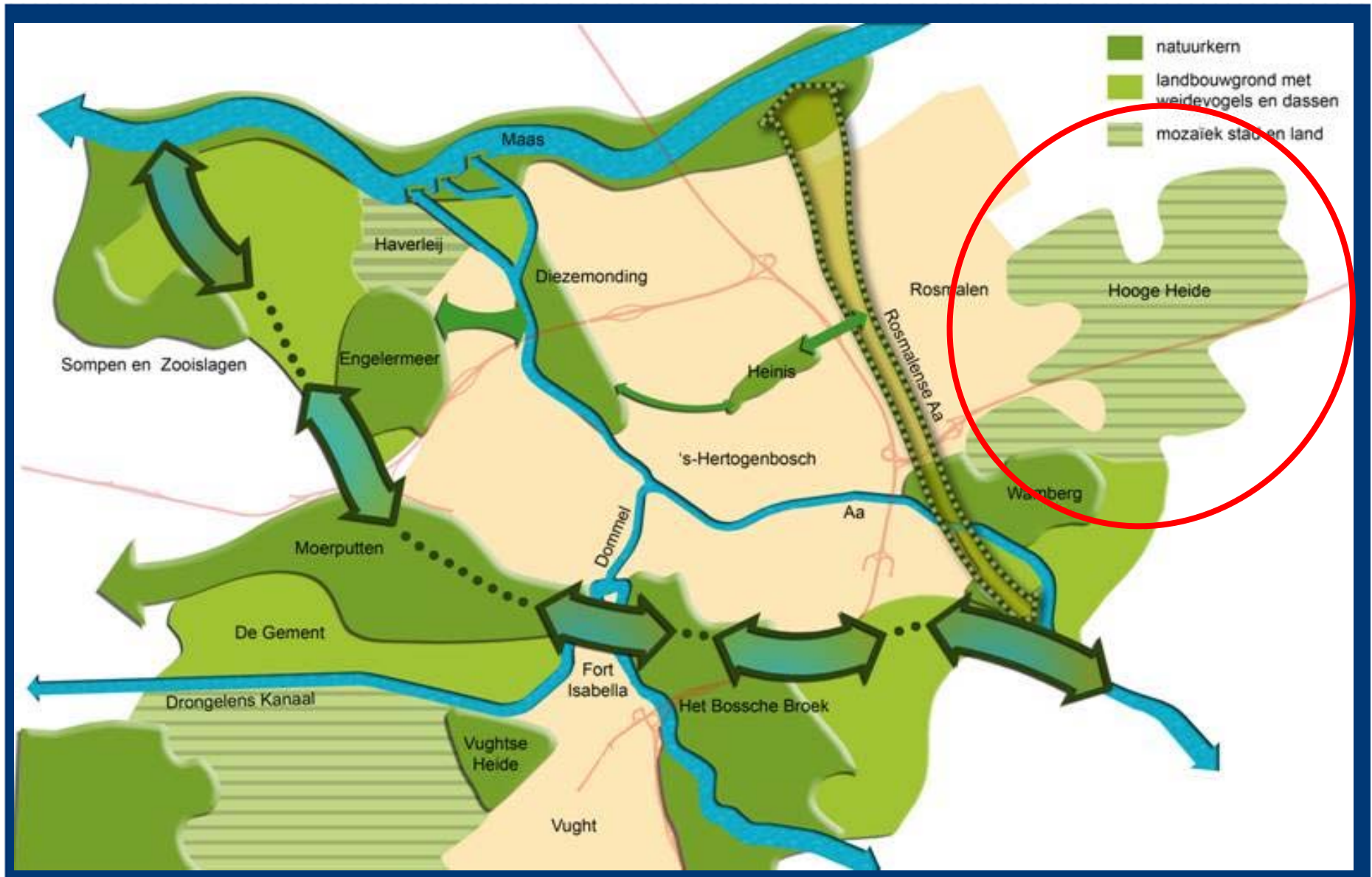

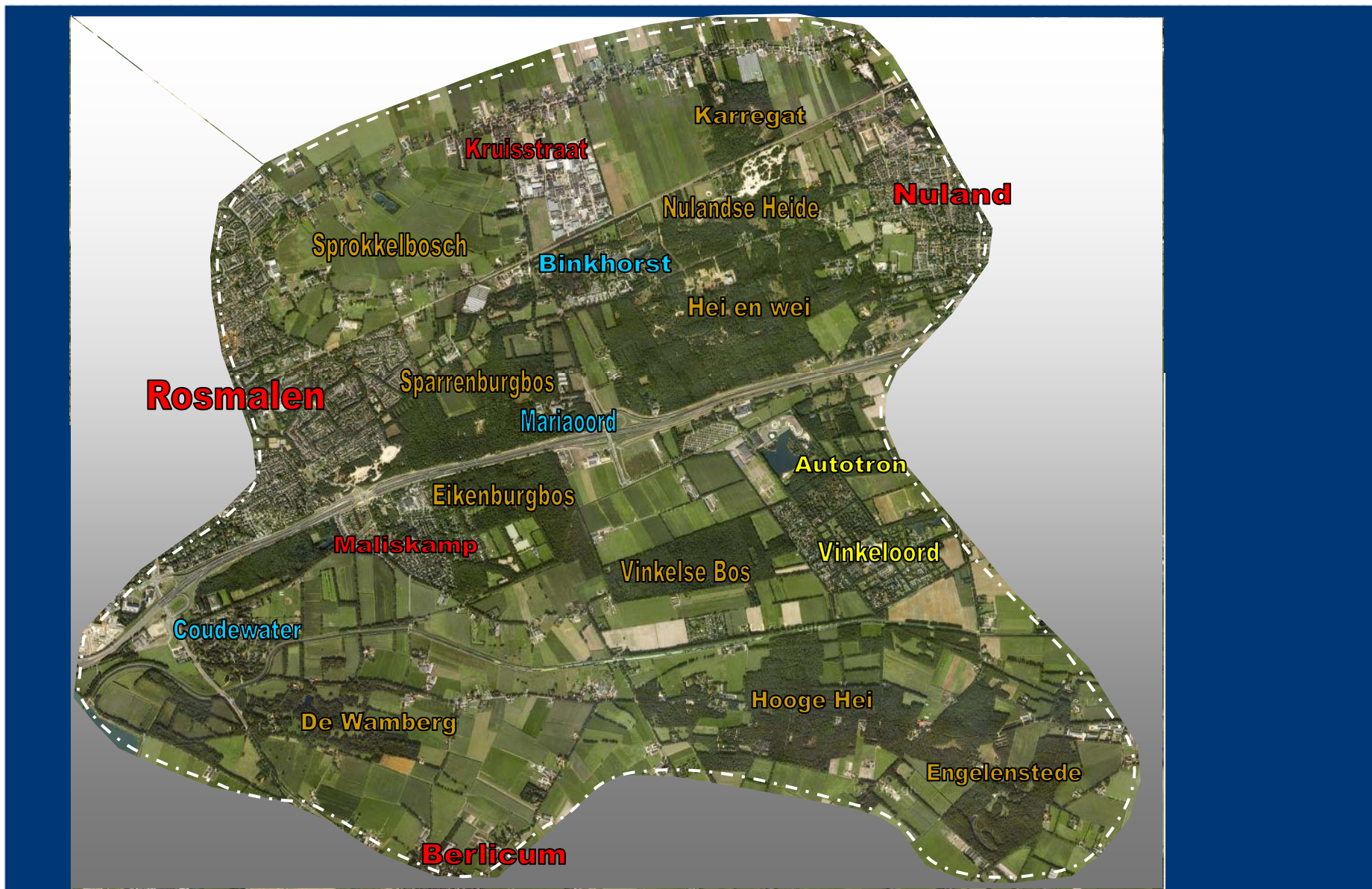
Hooge Heide Midden Sparrenburg
11 december 2014

- Hooge Heide; een kleinschalig versnipperd landschap

- Hooge Heide; een kleinschalig versnipperd landschap

- ♦ Ligging in sterk verstedelijkte omgeving...

- Veel partners

• Samen werken aan natuur- en recreatievisie Hooge Heide

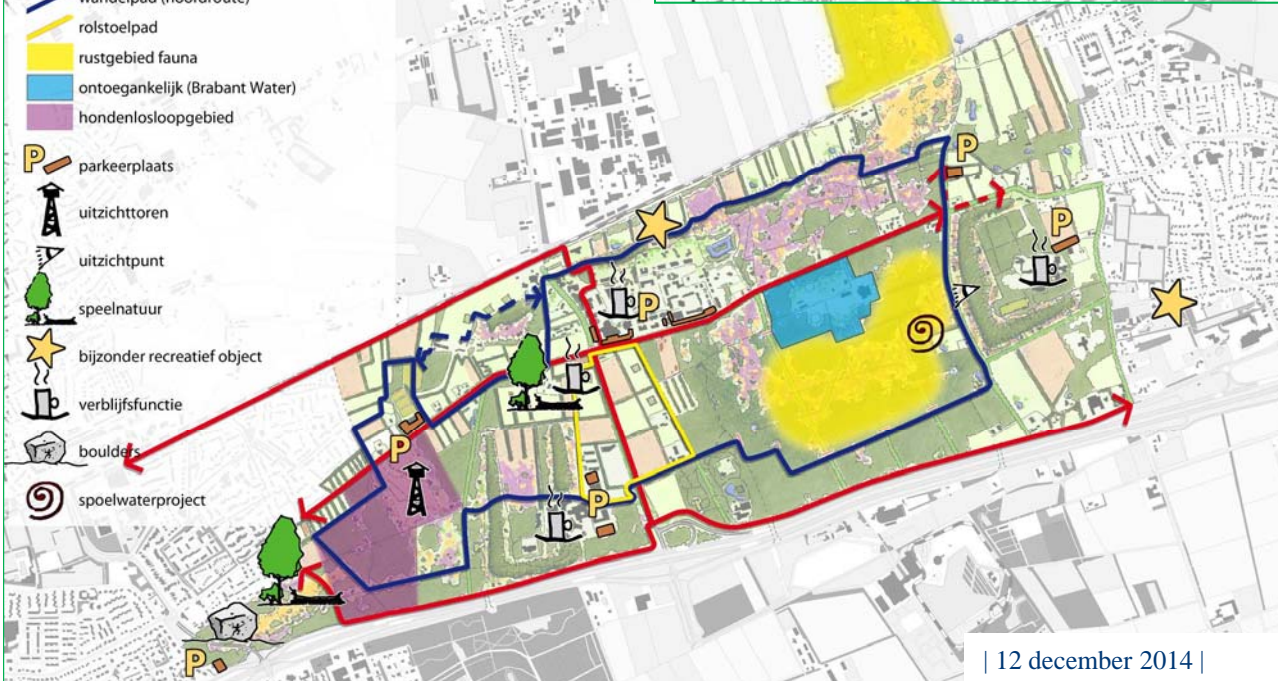

Zorg voor entree, ontvangst en recreatief medegebruik...

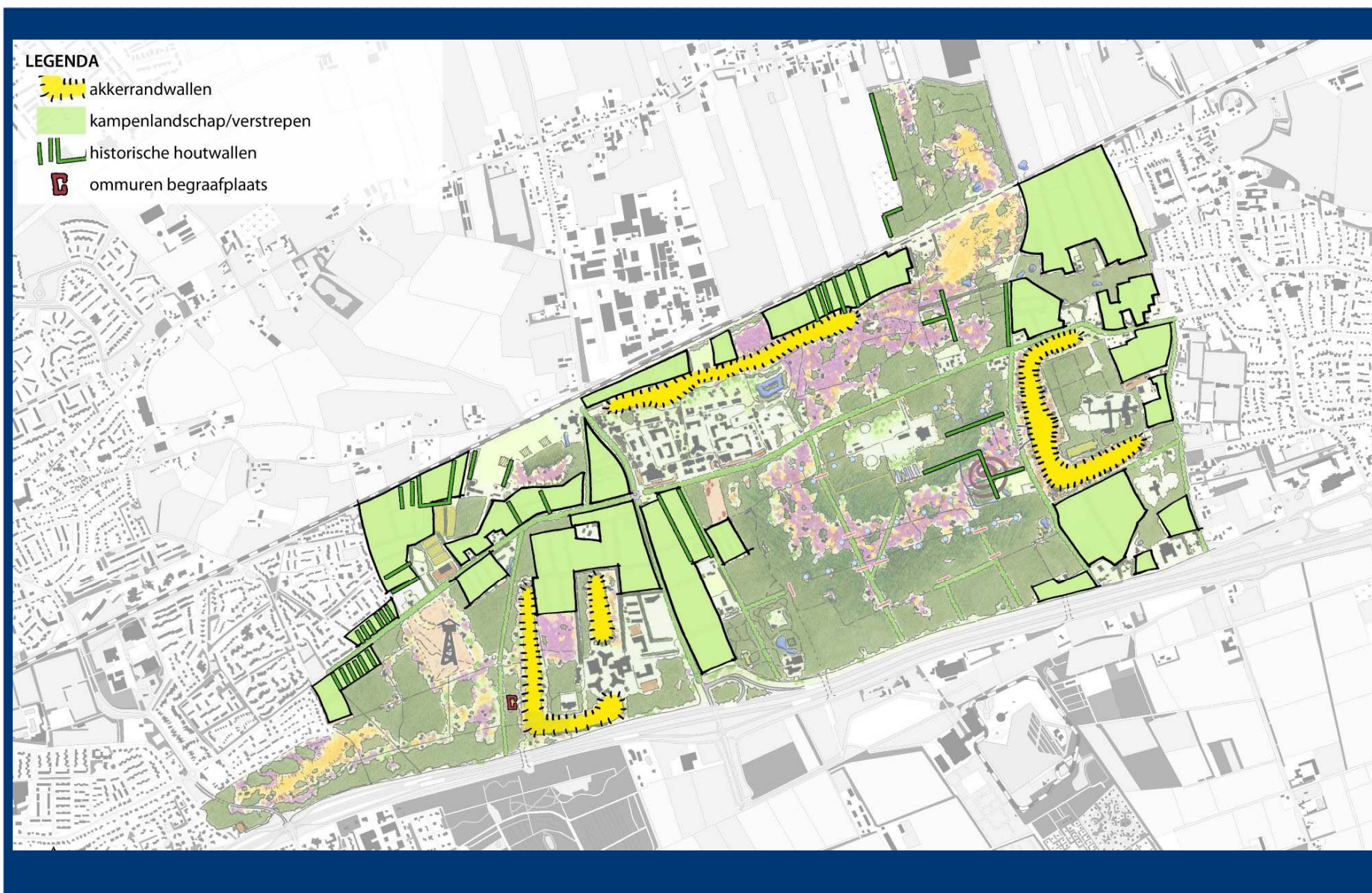

LEGENDA

- fietspad
- wandelpad (hoofdroute)
- rolstoelpad
- rustgebied fauna
- ontoegankelijk (Brabant Water)
- hondenloosloopgebied
- P parkeerplaats
- uitzichttoren
- uitzichtpunt
- speelnatuur
- bijzonder recreatief object
- verblijfsfunctie
- boulders
- spiegelwaterproject

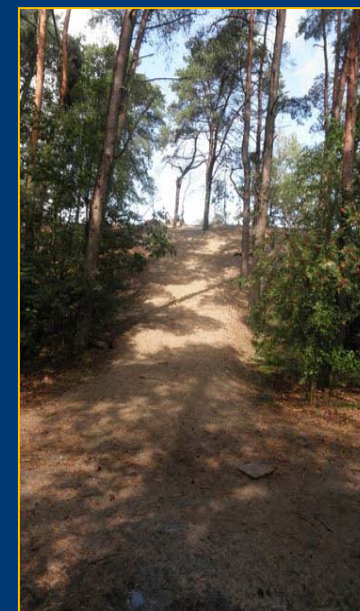
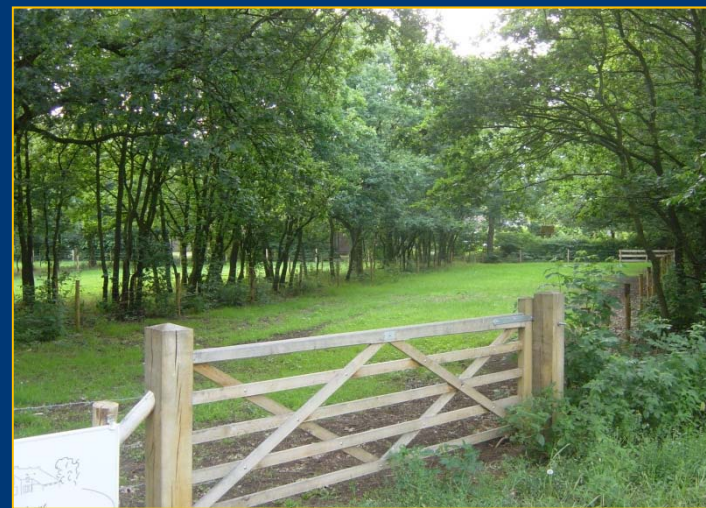

Cultuurhistorie

♦ Natuur...

- ♦ ...met rijke natuur!

Visie op natuur, landschap en recreatie

Eerste project uitgevoerd...

NATUURONTWIKKELING

Met de terugkeer van de knoflookpad heeft Brabant weer een thermometer die aangeeft hoe de natuur ervoor staat.

'Knoflookpad is een graadmeter in natuur'

De knoflookpad geldt als thermometer van een gezond natuurgebied. Met zijn terugkeer in Brabant hopen natuurliehebbers de heide een dienst te bewijzen.

door Henk Verhagen

Als noten zo groot zijn de zwarte lijfjes van opgroeiende en beweeglijke knoflookpadlarven. Met hun kronkelende staartjes zijn ze smal, en in een mum van tijd hebben ze alle hoeken van hun kweekbak gezien. Deze jonkies van de zeldzame knoflookpad worden onder meer gekweekt op het complex van de Universiteit in Nijmegen. Daarnaast worden ook larven opgekweekt in drijvende netten in poelen op de Nulandse Heide, een landelijke primeur. Weenschapper Ben Crombaghs van Natuurbalans-Times Divergens is er druk mee. „De knoflookpad is kenmerkend voor een divers landschap. Een volwassen heest graaft zich graag in rulle onbegroeide zandgrond, waar het dier na de voortplantingstijd leeft. De aanwezigheid van voedselrijk water en rulle bodems op korte afstand van elkaar zijn voor de knoflookpad dus een absolute levensvoorwaarde.“ De Nulandse Heide is, blijkt uit onderzoek, uitermate geschikt vanwege de afwisseling van water, zandgrond en rui akkerland. Tot aan Rosmalen gaat het om een potentieel terrein van zo'n 200 hectare waar de pad kan gedijen, passend in de Visse Hoogte Heide Midden (onddedeel van de Groene Delta Den Bosch). Sinds Crombaghs en diverse Brabantse natuurlieheb-

Bij Natuurbalans in Nijmegen worden van eiznoeren uit Deurne knoflookpadlarven gekweekt. De beestjes groeien razendsnel en hebben een roofzuchtige honger. Wanneer ze bijna zover zijn dat ze pootjes krijgen en de staart verliezen, is het lijfje bijna zo groot als een walnoot (foto) en kunnen ze in de heide natuur van Nuland worden uitgezet.

bers elkaar hebben getroffen, is het hard gegaan met het project om de knoflookpad weer in de natuur uit te zetten. Dat dat begin deze week al gebeurde, was een grote verrassing voor Ignas van Beber en Henk de Wit uit Nuland. „We hadden dat pas in 2013 verwacht.“ Maandag werden 2000 larven van het zeldzame dier in het natuurgebied Het Hutkse tussen Erp en Boetendonk uitgezet. De 53-jarige Van Beber, chirurg bij het Ieroen Bosch Ziekenhuis, heeft als particulier meer hectare grond nabij de heide en is bijzonder begonnen met de knoflookpad. Hij is ook voorzitter van Stichting Landschapsbelang Maasdonk die zich al jaren inspannt voor terugkeer van de knoflookpad. Van zijn hand is het rapport 'De Knoflookpad: herintroducie rondom de Nulandse Heide'.

De 66-jarige De Wit is zoals hij het zelf zegt 'de gelukkig eigenaar van D'n Ouwte Karreput' met twee hectare in totaal. Die put is ontstaan door afgraving, toen er zand nodig was voor de hooggelegen spoorlijn Den Bosch-Nijmegen. „Het gebied ligt er nog ongeveer bij zoals in mijn jeugd jaren. De laatste esmoeren van de knoflookpad heb ik in 1996 nog gezien“, zegt hij. „Het is dus een gezamenlijk project waarbij iedereen even hard nodig is. Alleen kun je zoals nooit volbrengen“, zegt Crombaghs. Omdat Deurne zowel de laatste plaats is waar de knoflookpad nog in redelijke mate voorkomt, heeft Crombaghs een lijntje gelegd met Frits van der Heijden. „Hij is een knoflookpadbeschermers pur sang. Omdat hij omwille van de soon esmoeren heeft willen afdaan, hebben we da project kunnen uitvoeren.“ Minimaal drie jaar worden larven en jonge padden uitgezet, na die tijd is een knoflookpadderwijfje geslachtenrijp en zou een kolonie zelf erstangen in de natuur moeten aanmaken. Dan zal blijken of het een succes is.“

De Nijmeegse onderzoeker Ben Crombaghs geeft in het kasje waar larven (foto geheel links) van de knoflookpad worden gekweekt, uitleg aan de Nulandse grondbezitters Ignas van Beber (links) en Henk de Wit.

Knoflookpadlarven dol op banaan en andijvie

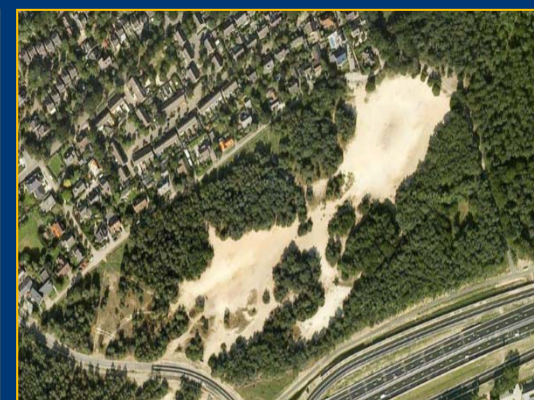
NIJMEGEN/NULAND - Op twee plekken in de Nulandse Heide zijn eind juni al duizend larven van de knoflookpad van vier verschillende populaties uitgezet. Ze zijn gekweekt in bakken met duizend liter water, die in een kas op het universiteits terrein in Nijmegen staan. Daarnaast worden er ook kikkervissen in grote drijfnetten in Nuland opgekweekt. Om geen insect te krijgen, zijn esmoeren verzameld op net plekken in Nederland. „Per esmoet heb je het over 1500 tot 2500 eitjes. Als daar in de natuur vijftig jonge beestjes uit komen is het veel. Wij krijgen er minstens 1300 knoflookpadden van.“ Het verschil tussen de natuur en 'gecontroleerd opkweken' is dat eitjes in de kweekopstellingen geen vrazuchtige vijanden ontmoeten. Een team van vijf man (vaak studenten) zorgt dagelijks dat het de larven aan niets ontbreekt. De zuursuurover is perfect, en als een knoflookpad de hongerige dijkoppen banaan, voedselracks en andijvie voorgeschoteld. In de natuur heeft vijf procent van de larven kans te overleven, in kweek is dat tachtig procent.

- De knoflookpad is een nachtdier dat zich op land overdag ingrapt.
- De knoflookpad is 4 tot 6,5 centimeter groot, waarbij vrouwtjes soms wel 8 centimeter worden.
- Als larven groeien de knoflookpadden in wording welk malen harder dan gewone padden.
- Een volgroeide larve van de gewone pad meet incl. staart, 4 tot 5 cm.
- Knoflookpadlarven bereiken een grootte tot wel 15 centimeter.

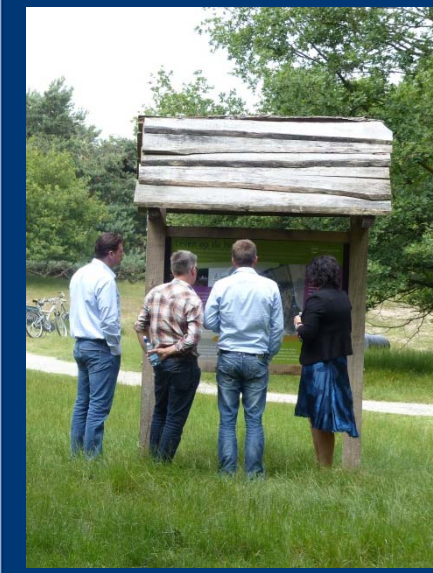

- Onderzoek naar nieuwe leefgebieden voor de knoflookpad**
1. Nulandse heide (Brabants landschap i.s.m. particuliere grondeigenaren)
  2. Gijzenrooi en omgeving (Brabants landschap)
  3. Loonsche en Drunensche Duinen/De Brand (Natuurmonumenten en Brabants landschap)
  4. Brabantse Wal (diverse terreineigenaren en Defensie)
  5. De Plateaux (Natuurmonumenten)
  6. Heide terreinen en beekdalen ten zuidwesten van Geirle (Brabants Landschap en particuliere grondeigenaren)
  7. Looszerheide en Boshoverheide (Natuurmonumenten, Stichting Ark en Defensie)
  8. Beekdal van het Merkske (Staatsbosbeheer)
  9. Oirschotse Heide (Defensie, Natuurmonumenten)
- infographic: IW | foto's: Do Vuur

Uitvoering

Opening Binckhorst

♦ Infopunt Binckhorst

Welkom bij de Binckhorst

Op De Binckhorst wonen en werken mensen met een (verstandelijke) beperking. Waar nodig krijgen zij daarbij ondersteuning, zodat zij zo gewoon mogelijk hun leven kunnen leiden. Bezoekers 'van buiten' zijn van harte welkom. Vanaf hier kun je je wandeling of fietstocht in de Hooge Heide beginnen. Neem eens een kijkje bij de kinderboerderij, of bezoek de schapen op de heide.

Zorg in de natuur

De Binckhorst wil een woonwijk zijn waar ook andere mensen zich uitgenodigd voelen. Bijvoorbeeld om een speurtocht of wandeling te maken, een bezoek te brengen aan de kinderboerderij of manege, of een kopje koffie te drinken in De Boulevard. Verrassend is de afwisselende natuur rondom de bebouwing van De Binckhorst: een gebied met bos, heide, stuifzand en een vijver. Mensen die hier wonen én werknemers genieten er volop van. Beleef net als hen de mooie, afwisselende natuur, en laat al je zintuigen prikkelen. Ga wandelen, ruiken, horen, zien en voelen.

Wandelen op de hei

Op het eigen terrein van de Binckhorst ligt het mooiste stukje heide van de omgeving. De heide is hier zo mooi omdat de schapen hier grazen. Tussen de schapen, kun je prima wandelen, ook met rolstoel of kindewagen. Er zijn twee korte routes: de schapenroute van 0,5 kilometer en de vlinderroute van 1,2 kilometer.

Langere wandelen?

Liever een langere wandeling? Neem dan de blauwe of de rode paaltjesroute. Deze gaan door de Nulandse zandverstuiving en het waterwin gebied van Brabantwater. Dit is het leefgebied van de knofookpad en de zwarte specht.

Volop dieren

Op de kinderboerderij wonen allerlei dieren. Je mag ze aaien en knuffelen. Even verderop staan de paarden van het hulfbedrijden en de manege. Hier kunnen bewoners van de Binckhorst lekker paardrijden.

Het Bewaarde Land

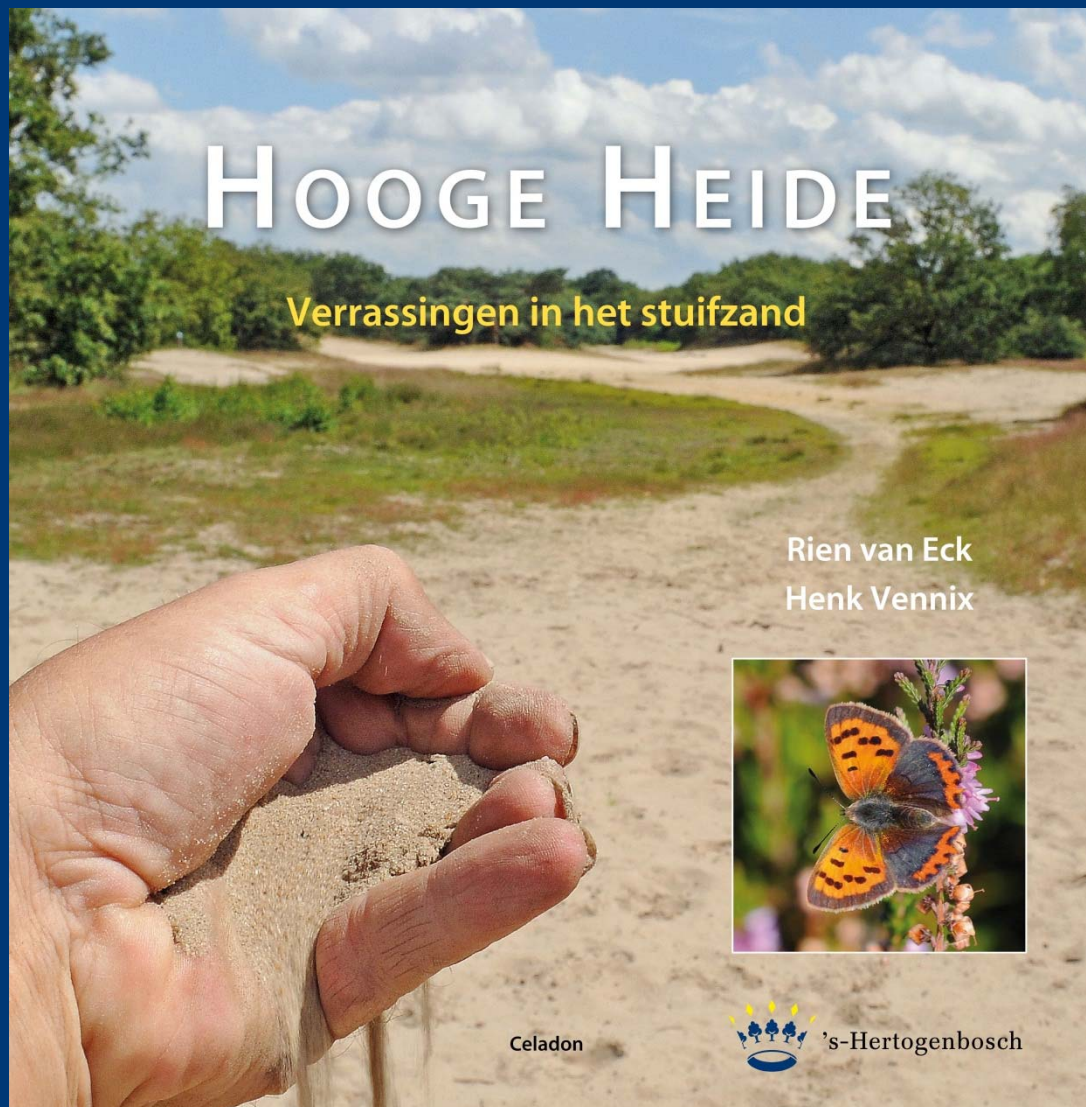
Training Genieten van de natuur, ook voor mensen met dementie

De zorgcentra Mariaoord en Sint Jozefoord liggen in een prachtige omgeving. Toch komen veel bewoners met dementie te weinig buiten. En dat terwijl een verblijf in de natuur zoveel moois teweegbrengt bij iemand met dementie! Daarom geeft Stichting "Het Bewaarde Land" in samenwerking met Sint Jozefoord en Mariaoord deze training natuurbeleving. Een training om zelf te ervaren hoe de natuur ingezet kan worden voor het welzijn van iemand met dementie.

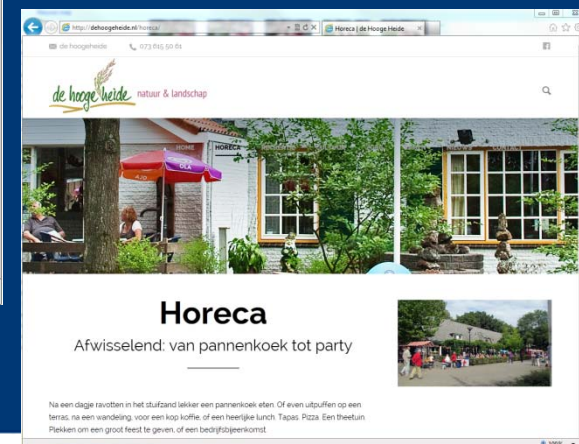
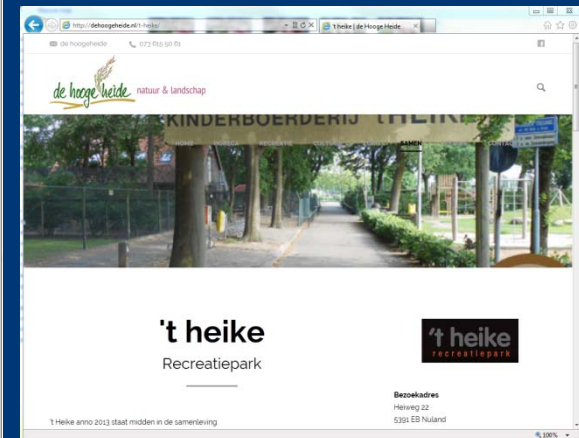
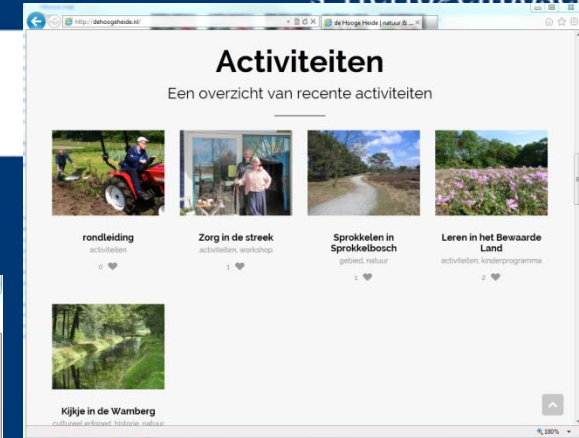
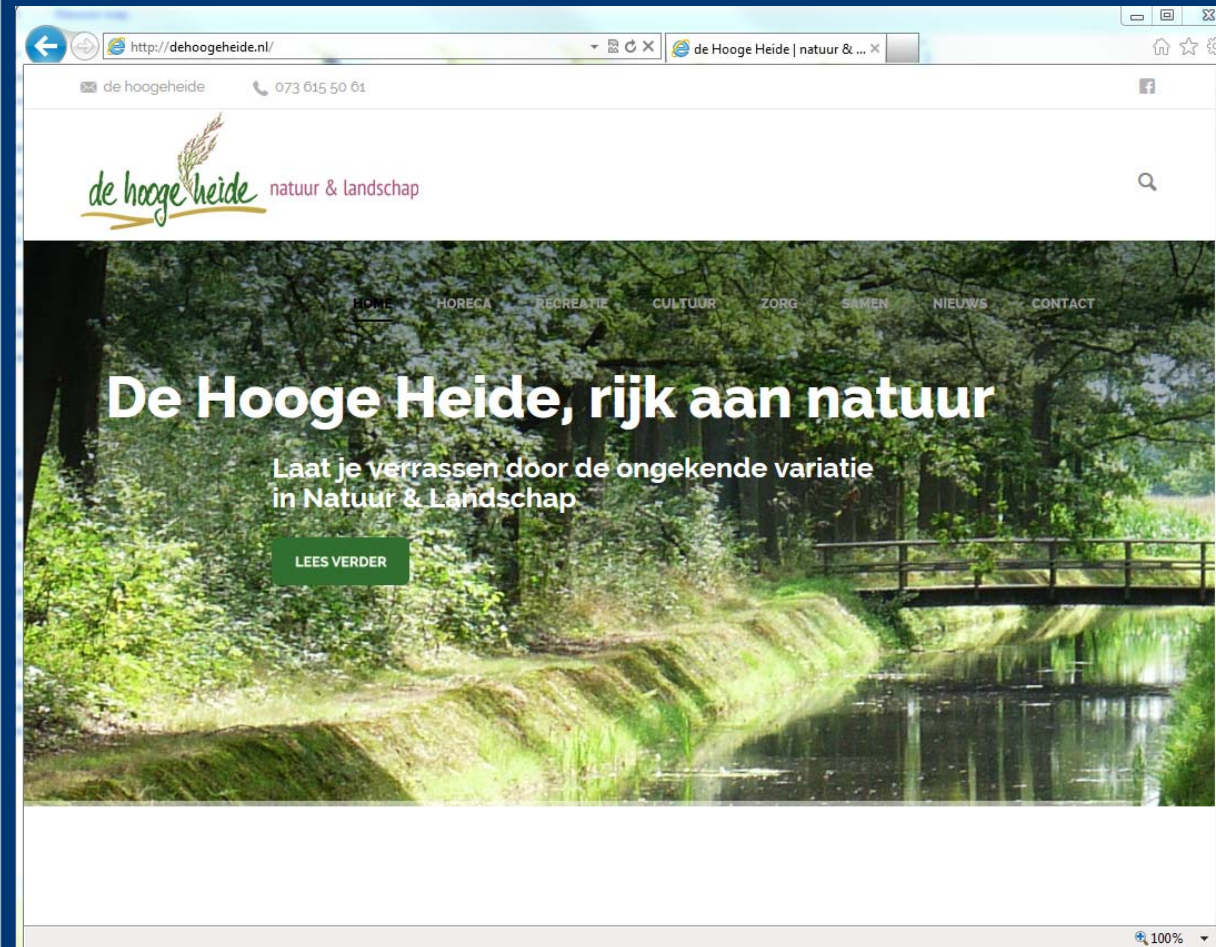

Boek 'Hooge Heide'

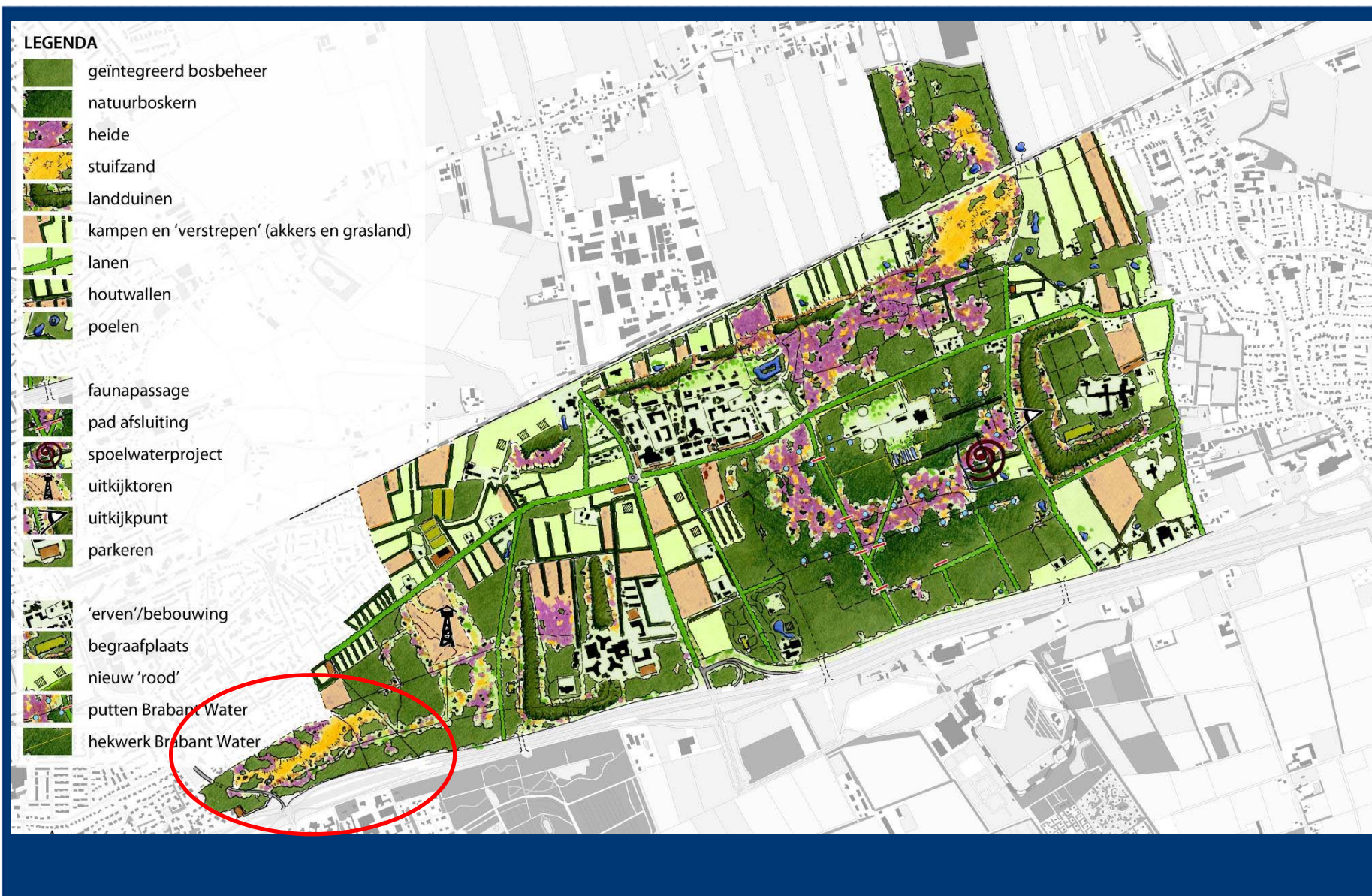

Communicatie knooppunt Hooge Heide

- Project Zandverstuiving

• Situatie nu

- Steeds meer bos
- Steeds minder zand
- Kenmerkend voor Rosmalen en Sparrenburg
- Restanten heide
- Buffer tussen snelweg en woonwijk
- Veel gebruik door recreanten → vooral de buurtbewoners
- Kan tegen een stootje
- Loopt hier en daar toch dicht
- Vergrassing, bosuitbreiding enz.

• 1953

♦ Wat gaan we doen?

Werkzaamheden stuifzandgebied Rosmalen

Legenda

- aanleg greppel Heiweg
- vellen dode bomen
- verwijderen stronken en plaggen
- afzetten opslag heide
- aanplant bosrand
- dunning en open kappen bosranden

Datum afdruk: 24-11-2014
 Gewijzigd d.d.: 24-11-2014
 Auteur: MG
 Projectnr.: 13013300
 Status: Definitief
 Kaartnr.: 1 van 1
 Schaal: 1:2.200
 Ondergrond: © BRT, CC-BY, kadaster, 2014

Projectnr: 13013300

• Maatregelen & planning

- Markeren bomen 16 december 2014
- Nabehandeling prunusbestrijding December/januari 2014
- Houtoogst Januari/februari 2015
- Afzetten opslag heide Februari/maart 2015
- Aanplant bosplantsoen bosrand Februari/maart 2015
- Verwijderen stobben en plaggen Februari/maart 2015